ACTIVITATEA DESFĂŞURATĂ DE PARTIDUL COMUNIST ROMÂN PENTRU REALIZAREA UNOR LARGI COALIŢII DE FORŢE SOCIAL-POLITICE ÎN VEDEREA TRANSFORMĂRII DEMOCRATICE ŞI SOCIALISTE A ROMÂNIEI

DE

AUREL LOGHIN

Îndeplinirea misiunii istorice de către proletariat, aceea a înlocuirii formaţiunii sociale capitaliste cu una nouă, superioară, formaţiunea socialistă-comunistă, este condiţionată, înainte de toate, de problema aliaţilor, între care rolul hotărîtor îl ocupă masele ţărăneşti.

Ca şi în multe ţări ale lumii, ţărănimea reprezenta şi la noi majoritatea covîrşitoare a populaţiei. De aceea, numai alianţa trainică dintre muncitori şi ţărani, făurită din iniţiativa şi sub conducerea partidului comunist, a constituit singura forţă socială, care a devenit, cu timpul, capabilă să pregătească şi să înfăptuiască revoluţia socialistă.

În procesul pregătirii revoluţiei, alianţei muncitoreşti-ţărăneşti i se alătură diferite pături şi categorii sociale interesate în dezvoltarea democratică şi progresistă a societăţii.

Întreaga dezvoltare a societăţii, ca succesiune a formaţiunilor sociale, şi, mai ales, desfăşurarea revoluţiei socialiste, edificarea noii societăţi, reprezintă o confirmare deplină a justeţei tezei materialismului istoric cu privire la rolul hotărîtor al maselor populare în făurirea istoriei. „Întreaga istorie a ţării demonstrează că poporul muncitor, forţele sale revoluţionare, progresiste şi patriotice au înfăptuit toate marile transformări revoluţionare, au asigurat mersul înainte al societăţii noastre. Toate momentele importante din viaţa patriei noastre sînt legate de lupta maselor, a întregului popor — motorul progresului social, adevăratul făuritor al istoriei României" [1].

---

[1] Nicolae Ceauşescu, *Partidul Comunist Român — continuator al luptei revoluţionare şi democratice a poporului român, al tradiţiilor mişcării muncitoreşti şi socialiste din România*, Editura politică, Bucureşti, 1966, p. 6–7.

II

Pregătită și dezvoltată sub conducerea partidului comunist, revoluția socialistă a ridicat pe o treaptă nouă, superioară, rolul maselor populare. Începînd cu revoluția socialistă, masele populare acționează ca forță socială hotărîtoare, datorită conducerii lor de către clasa muncitoare, în frunte cu partidul comunist. Ele participă la făurirea istoriei în mod conștient și organizat, pe baza cunoașterii și satisfacerii cerințelor legilor obiective ale dezvoltării societății. Odată cu revoluția socialistă, arătau întemeietorii marxismului, masele populare vor făuri istoria, dar, spre deosebire de trecut, în cunoștință de cauză. „Abia din acest moment oamenii își vor făuri, pe deplin conștienți, propria lor istorie, abia din acest moment cauzele sociale puse în mișcare de ei vor avea în chip precumpănitor și în măsură tot mai mare efectele voite de ei"[2].

Aceste teze ale materialismului istoric, despre rolul hotărîtor, determinant, al maselor populare în făurirea istoriei, au stat la baza elaborării și înfăptuirii strategiei și tacticii partidelor comuniste și muncitorești, în pregătirea și înfăptuirea revoluției socialiste. Aplicîndu-le în mod creator, partidele comuniste și muncitorești au studiat, totodată, experiența mișcării comuniste și muncitorești internaționale, contribuind, astfel, la dezvoltarea învățăturii marxist-leniniste cu privire la sistemul de alianțe social-politice în revoluția socialistă.

Una din principalele probleme, care au stat în mod permanent în atenția mișcării muncitorești și socialiste din România pînă la cel de al doilea război mondial, a fost alianța muncitorească-țărănească și lărgirea sferei acesteia prin atragerea păturilor și categoriilor sociale de oameni ai muncii, interesate în lupta proletariatului pentru a asigura dezvoltarea României pe drumul progresului.

Continuator al tradițiilor democratice și revoluționare, P.C.R. a militat în vederea realizării alianței muncitorilor și țăranilor, atragerii altor pături și categorii sociale în lupta pentru libertate, independență națională și dreptate socială. Pe această bază, folosind forme și metode noi în sistemul de alianțe, determinate de însăși situația internă și internațională a României, de evoluția structurii sociale și de clasă în țara noastră, P.C.R. a închegat fronturi largi de luptă, antrenînd forțele democratice și patriotice, reușind să pregătească și să conducă procesul revoluționar care a asigurat victoria orînduirii socialiste în țara noastră[3].

---

[2] Marx-Engels, *Opere*, vol. 20, Editura politică, București, 1964, p. 280.

[3] Istoriografia noastră actuală a acordat o atenție deosebită alianțelor și coalițiilor create sub conducerea P.C.R., într-un moment sau altul, în vederea realizării unor forțe social-politice care să cuprindă mase largi populare în lupta pentru democrație, împotriva fascismului, pentru transformări democratice și socialiste. Nu putem să reproducem, aici, lista completă a acestor lucrări ; amintim doar o parte din ele : *Alianța clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare în România*, Editura politică, București, 1969 ; Aurel Petri, *Sistemul de alianțe politice, sub conducerea P.C.R.*, în volumul *Conferința Națională a Partidului Comunist* (octombrie '45), București, 1970 ; M. Covaci, *Acțiuni ale țărănimii din România împotriva dictaturii militaro-fasciste* (1941—1944), „Anale de istorie", nr. 4/1963 ; N. Petrovici și Gh. Țuțui, *Făurirea alianței muncitorești-țărănești — factor hotărîtor în instaurarea puterii populare*, „Anale

În elaborarea politicii sale de alianțe, partidul comunist a analizat, permanent, raportul forțelor de clasă din România, direcțiile dezvoltării lui. P.C.R. s-a preocupat, încă de la crearea sa, constant, de desfășurarea unei intense activități politice și ideologice în rîndurile maselor largi de oameni ai muncii, cu scopul de a asigura conștientizarea lor treptată. Aceasta a reprezentat una din condițiile elaborării și închegării unor coaliții largi de forțe, care să permită proletariatului român să desfășoare cu succes lupta pentru eliberare socială și națională, pentru progres.

La scurt timp de la constituire, P.C.R. a fost nevoit să activeze în adîncă ilegalitate, ceea ce i-a creat condiții deosebit de grele pentru desfășurarea întregii sale activități politice, ideologice, organizatorice, strategice și tactice, interne și externe. În noua situație, în anii ilegalității,

---

de istorie" nr. 1/1965 ; A. Loghin și A. Karețki, *Comitetele țărănești — forme noi de exercitare a puterii maselor, în lupta pentru instaurarea primului guvern democrat (23 August 1944 — 6 martie 1945)*, „Anuarul Institutului de istorie și arheologie «A. D. Xenopol»", IV (1967), Iași ; P. Nichita și M. Popescu, *Transformări agrare în România în anii 1944—1947*, „Anale de istorie" nr. 1/1969 ; Gh. Țuțui, *Măsurile politice și organizatorice luate de P.C.R. în anul 1947 pentru întărirea alianței dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare*, „Anale de istorie", nr. 6/1963 ; *Rezoluția ședinței plenare a C.C. al P.M.R. din 3—5 martie 1949 asupra sarcinilor partidului în lupta pentru întărirea alianței clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare și pentru transformarea socialistă a agriculturii*, Editura Partidului Muncitoresc Român, București, 1951 etc., etc. ; P. Constantinescu-Iași, *Lupta pentru formarea Frontului popular în România*, București, 1968; Titu Georgescu, *Organizații de masă legale conduse de P.CR. 1932—1934*, București 1967 ; *Organizații de masă legale, ilegale create, conduse sau influențate de P.C.R. 1921—1944*, vol. I, București, 1970 ; *P.C.R. în viața social-politică a României 1921—1944*, București, 1971 ; Gh. I. Ioniță, *Încheierea acordului de la Țebea (1935), moment important în lupta P.C.R. pentru crearea Frontului popular antifascist*, „Sargetia", IV/1966 ; Idem, *P.C.R. — factor dinamizator al forțelor participante la insurecția armată din august 1944*, „Lupta de clasă", nr. 8/1969 ; Idem, *Organizațiile democratice create, îndrumate și influențate de P.C.R. — rezervor de cadre și energii revoluționare, mijloc important de stringere a legăturilor partidului cu masele în anii 1921—1944*, „Anale de istorie", nr. 1/1969 ; Idem, *Pentru Front popular antifascist în România*, București, 1971 ; Idem, *P.C.R. și masele populare (1934—1938)*, București, 1971 ; A. Loghin, A. Karețki, M. Gh. Morărașu, *Activitatea Partidului Comunist Român de grupare a tuturor forțelor democratice. Crearea și activitatea F.N.D. (1944)*, „An. șt . Univ. Iași", Istorie, Tom XII/1966 ; A. Loghin, A. Karețki, *Partidul Comunist Român, factorul dinamizator în coalizarea tuturor forțelor patriotice participante la insurecția armată din august 1944*, „Forum" — Științe sociale, nr. 6/1970 ; Constantin Nicolae, Petre Ilie, *Din activitatea P.C.R. pentru făurirea unei largi coaliții de forțe antihitleriste*, „Anale de istorie", nr 3/1969 ; A. Petric, Gh. Țuțui, *Unificarea mișcării muncitorești din România*, București, 1968 ; *August '44, Culegere de studii*. București, 1971 ; *România în anii revoluției democrat-populare (1944—1947)*, București, 1971 ; Mihai Fătu, *1946. Din istoria politică a României contemporane*, București, 1968 ; Idem, *Sfîrșit fără glorie*, București, 1972 etc., etc.

În cele ce urmează, ne propunem o tratare sintetică a principalelor alianțe și coaliții create sub conducerea P.C.R. în anii grei ai ilegalității și în cele trei decenii care au trecut de la insurecția națională antifascistă armată.

unul din principiile sale tactice a constat în știința îmbinării muncii legale cu cea ilegală, datorită căreia, P.C.R. a reușit să lărgească în mod continuu sfera coaliției în luptă. Astfel, între primele obiective care puteau asigura dezvoltarea ofensivei partidului comunist împotriva claselor dominante, a fost atragerea de partea luptei comuniștilor și orientarea ideologică nu numai a clasei muncitoare și țărănimii, ci și a altor pături și categorii sociale, grupate în organizații politice legale, culturale, sportive etc. Pe această linie s-a situat atragerea a numeroși reprezentanți de seamă ai științei și culturii românești, care și-au adus o valoroasă contribuție la lupta împotriva regimului capitalist. În cadrul organizațiilor legale pe care s-a sprijinit P.C.R. în timpul ilegalității, un loc important l-a ocupat *Blocul Muncitoresc-Țărănesc* (1925)[4]. Sub influența comuniștilor, B.M.Ț. a acționat cu deosebită eficiență pentru apărarea drepturilor țărănimii, pentru realizarea alianței clasei muncitoare cu țărănimea. În vederea înfăptuirii acestei alianțe a militat consecvent și Frontul Plugarilor[5], condus de dr. Petru Groza, organizație a țărănimii, care a constituit un real sprijin al clasei muncitoare în lupta împotriva asupririi sociale și naționale. În anii în care forțele cele mai întunecate ale reacțiunii își făceau drum spre putere, Partidul Comunist Român a sesizat starea de spirit antifascistă a maselor, stimulînd și organizînd mișcarea antifascistă din România. Astfel, P.C.R. a folosit asociațiile politice, culturale, profesionale în vederea mobilizării maselor largi populare la lupta antifascistă, a stabilit, totodată, legătura cu diferite personalități politice și culturale[6], atrăgîndu-le în lupta revoluționară. Trebuie subliniat, în acest sens, activitatea desfășurată de *Comitetul Național Antifascist*[7], care, sub conducerea Partidului Comunist Român a atras, între anii 1933–1934, grupări și personalități de prestigiu în lupta patriotică, antifascistă. Prin activitatea dusă în vederea constituirii unui larg front împotriva fascismului, Comitetul Național Antifascist a contribuit la crearea unui curent de opinie pe care Partidul Comunist Român își va sprijini vasta sa acțiune, din anii următori, pentru realizarea Frontului popular antifascist.

---

[4] Fl. Dragne, *Activitatea Blocului muncitoresc-țărănesc, organizație revoluționară de masă creată și condusă de Partidul Comunist din România*, „Anale de istorie", nr. 1/1962.

[5] Gh. I. Ioniță, Gh. Țuțui, *Frontul Plugarilor*, București, 1970.

[6] Titu Georgescu, *Contribuția intelectualității la lupta antifascistă din România (1933–1944)*, „Anale de istorie", nr. 3/1965.

[7] Petre Constantinescu-Iași, *Partidul Comunist Român — polarizator și dinamizator al luptei antifasciste* (40 de ani de la constituirea Comitetului Național Antifascist), „Anale de istorie", nr. 3/1973; A. Simeon, S. Neagoe, *Comitetul național antifascist din România*, Editura politică, București, 1973.

În cursul anului 1935, *Blocul Democratic* — largă organizație de masă [8] — condusă de P.C.R., a inițiat numeroase acțiuni antifasciste, în direcția realizării unor acorduri comune de luptă. Astfel, după ce, în septembrie, Frontul Plugarilor și Madosz-ul (Uniunea oamenilor muncii maghiari din România) au încheiat acordul de la Băcia, la sfîrșitul lui noiembrie, Blocul Democratic a realizat, la București, un acord antifascist cu Partidul Socialist — C. Popovici. Pe baza acestei înțelegeri, la propunerile P.C.R., s-a realizat, la începutul lunii decembrie 1935, acordul de la Țebea (jud. Hunedoara), la care au aderat, pe baza unei largi platforme democratice, antifasciste, Blocul Democratic, Frontul Plugarilor, Madosz-ul și Partidul Socialist — C. Popovici. Era, aceasta, expresia voinței de luptă a unor largi categorii sociale, muncitori, țărani, meseriași și intelectuali români, maghiari și de alte naționalități, pentru stăvilirea pericolului fascist [9].

Prin atragerea la lupta antifascistă a celor mai diferite pături și categorii sociale, Partidul Comunist Român a dovedit justețea tacticii sale în condițiile contradictorii ale realităților social-politice din România în anii dinaintea celui de al doilea război mondial.

Studiind în amănunțime situația internă și externă a României, partidul comunist era conștient că eficiența luptei împotriva dictaturii militaro-fasciste și realizarea victoriei revoluției impuneau asigurarea principalului sprijin al aliaților trainici și statornici, fără a neglija, firește, antrenarea și a unor aliați vremelnici. De aceea, P.C.R. a elaborat și înfăptuit o tactică elastică, suplă, care a fost adaptată, în mod permanent, condițiilor concret istorice în care se dezvolta țara noastră, evoluției acestor condiții extrem de complexe. Asigurînd rezistența antifascistă, acționînd pentru dezvoltarea legăturilor cu masele, P.C.R. a polarizat în jurul singurei forțe consecvent revoluționare — clasa muncitoare, toate forțele democratice și patriotice. Ca expresie a acestei tactici, ia ființă, în 1943, *Frontul Patriotic Antihitlerist*, moment important în creșterea rezistenței antifasciste din România. Din acest front, făceau parte Partidul Comunist Român, Frontul Plugarilor, Uniunea Patrioților, Partidul Socialist-Țărănesc, Madosz-ul și unele organizații locale ale Partidului Social-Democrat [10].

Politica de largi coaliții, concepută de către P.C.R., în care erau antrenate toate forțele democratice și patriotice ale națiunii, a determinat, în condițiile evoluției situației politice și militare interne și externe, creșterea gradului de împotrivire al maselor față de dictatura militaro-fascistă. O puternică forță în cadrul acestei mișcări largi de rezistență a consti-

---

[8] Gh. I. Ioniță, *Blocul democratic, organizație de masă legală condusă de P.C.R. (1935–1936)*, „Anale de istorie", nr. 5/1962.

[9] Idem, *P.C.R. și masele populare (1934–1938)*, Editura științifică, București, 1971, p. 165–166.

[10] *August '44. Culegere de studii*, Editura politică, București, 1971, p. 70.

tuit-o, apoi, crearea *Frontului Unic Muncitoresc* [11] prin înțelegerea dintre P.C.R. și P.S.D., în aprilie 1944. Realizarea acestui front a avut o însemnătate deosebită pentru întreaga clasă muncitoare și pentru acțiunea comună antifascistă, desfășurată de cele două partide. Prin componența și obiectivele sale, *Frontul Unic Muncitoresc* a consolidat rolul conducător al proletariatului în lupta de eliberare națională, a exercitat o influență considerabilă asupra celorlalte grupări și partide politice antrenate în lupta împotriva hitlerismului.

Intensificarea mișcării de rezistență, agravarea stării economice a țării, evoluția operațiilor militare din anul 1943, și, în special, din primăvara anului 1944, cînd linia frontului a atins teritoriul țării noastre, au adîncit criza politică a dictaturii antonesciene și au determinat partidele burgheze și cercurile palatului să caute soluții, care să le permită ieșirea din situația existentă.

Schimbarea raportului de forțe în favoarea democrației a determinat unele regrupări și în cadrul partidelor politice ale claselor dominante. Aceasta a constituit o expresie vie a noilor poziții și a influenței crescînde a comuniștilor. Astfel, înțelegerea realizată de partidul comunist cu gruparea liberală Gh. Tătărăscu, în mai 1944, și cu cercurile palatului, care vedeau imposibilitatea găsirii unei soluții de ieșire din criză fără comuniști, a obligat pe conducătorii P.N.Ț. și P.N.L. să accepte, pentru a nu rămîne izolați, un acord cu P.C.R. și P.S.D. Crearea în acest sens, a *Blocului Național Democrat*, în iunie 1944, alcătuit din Partidul Comunist Român, Partidul Social-Democrat, Partidul Național Țărănesc, Partidul Național Liberal pe o platformă antifascistă, general-democratică, corespundea cerințelor momentului în care se afla lupta antifascistă în România [12].

În același proces, de realizare a unor coaliții largi de forțe sociale și politice, P.C.R. a acționat, totodată, pentru convingerea și atragerea armatei, potrivit principiului marxist-leninist care precizează că victoria este a aceluia de partea cui este armata. În condițiile evoluției situației de pe fronturi, favorabilă forțelor antifasciste, datorită muncii desfășurate de comuniști în rîndurile sale, armata română s-a aflat atît în cadrul pregătirii și desfășurării insurecției naționale de la 23 August, cît și în timpul

---

[11] C. Pîrvulescu Gh. Țuțui, I. Iacoș, *Activitatea P.C.R. pentru unitatea clasei muncitoare*, „Anale de istorie", nr. 2–3/1966 ; A. Loghin, A. Karețki, M. Gh. Morărașu, *Rolul comitetelor de fabrică în organizarea clasei muncitoare în condițiile adîncirii procesului revoluționar din țara noastră, (august–decembrie 1944)*, „An. șt. Univ. Iași", Istorie, Tom XII/1966 ; A. Karețki și M. Gh. Morărașu, *Aspecte ale luptei clasei muncitoare pentru o nouă legislație a muncii (23 August 1944 – 6 martie 1945)*, „Lucrări științifice ale Institutului pedagogic din Galați", 1968 ; A. Petric, Gh. Țuțui, *Unificarea mișcării muncitorești din România*, București, 1963 ; Trofin Hăgan, *Sindicatele unite din România (1944–1947)*, București, 1968 ; Gheorghe Țuțui, *Realizarea Frontului Unic Muncitoresc – moment de însemnătate istorică în lupta de eliberare a poporului român*, „Anale de istorie", nr. 2/1969 ș.a.

[12] *August '44...*, p. 79.

luptei pentru cucerirea puterii revoluționar-democratice, de partea maselor populare, susținîndu-le în toate acțiunile îndreptate împotriva forțelor reacționare [13].

Pregătită și condusă de partidul comunist, care a reușit să realizeze o coaliție de forțe — exemplu unic în istoria luptelor revoluționare — care mergea de la clasa muncitoare pînă la vîrful piramidei sociale — monarhia, victoria insurecției naționale antifasciste armate din România a marcat intrarea societății românești într-o nouă etapă istorică, epoca unor profunde transformări revoluționare.

Imediat după Eliberare, P.C.R. a sporit atenția față de necesitatea rezolvării unor multiple și complexe probleme pe care le ridica noua situație internă și externă a României, iar în contextul desfășurării procesului revoluționar — sarcina alianțelor proletariatului român. Aplicînd și dezvoltînd principiile strategiei și tacticii marxist-leniniste, partidul comunist și-a definit poziția față de toate clasele, păturile și categoriile sociale din România, în funcție de interesele desfășurării procesului revoluționar. Referindu-se la aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că „desfășurînd o vastă activitate organizatorică și politică, Partidul Comunist Român, împreună cu Partidul Social-Democrat și celelalte forțe revoluționare și democratice, a reunit în această mișcare principalele forțe ale națiunii — clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, păturile mijlocii de la orașe și sate și chiar anumite cercuri ale burgheziei" [14].

Realizarea unui larg sistem de alianțe social-politice a relevat cu pregnanță capacitatea organizatorică și politică, spiritul creator în care Partidul Comunist Român și-a însușit și aplicat tezele marxism-leninismului cu privire la tactica de luptă în împrejurările istorice concrete din România.

O substanțială schimbare a avut loc în situația forțelor sociale și politice din țară, caracterizată printr-o amploare deosebită a luptei maselor populare, printr-o slăbire treptată a pozițiilor politice ale burgheziei și moșierimii. În noua situație postinsurecțională, principalele direcții de dezvoltare și consolidare a revoluției democrat-populare, începute la 23 August 1944, constau în intensificarea luptei forțelor populare sub conducerea P.C.R. pentru formarea unui guvern democratic, pentru sprijinirea cu toate mijloacele a frontului antihitlerist, pentru refacerea economiei și pentru pregătirea condițiilor de trecere la socialism.

În fața încercărilor reacțiunii de a se reveni la vechile rînduieli, P.C.R. are meritul de a fi elaborat, în spirit marxist, principii tactice proprii de alianță, cerute de evenimentele care se succedau cu repeziciune. Astfel, P.C.R. a creat noi organisme politice, menite să realizeze unirea

---

[13] V. Zaharescu, N. Condurache, *Din activitatea P.C.R. pentru atragerea armatei alături de lupta forțelor patriotice pentru înfăptuirea insurecției armate și întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste*, „Anale de istorie", nr. 4/1961.

[14] Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la adunarea festivă consacrată aniversării a 80 de ani de la crearea partidului politic al clasei muncitoare din România (30 martie 1973)*, Editura politică, București, 1973, p. 31.

acelor forţe interesate în consolidarea cuceririlor obţinute, în dezvoltarea procesului revoluţionar. În acest sens, P.C.R. a folosit poziţiile cucerite în guvern şi diferite verigi ale aparatului de stat, sprijinindu-se pe coaliţia largă de forţe ce participaseră la înlăturarea dictaturii militaro-fasciste. Guvernele Sănătescu, care cuprindeau *pentru prima dată în istoria României reprezentanţi ai clasei muncitoare*, dovedeau necesitatea recunoaşterii directe de către burghezie şi moşierime a noilor forţe, o confirmare de drept şi de fapt a rolului comuniştilor în destinele ţării.

Existenţa, însă, alături de reprezentanţii clasei muncitoare, a elementelor reacţionare, a îngustat capacitatea primului guvern Sănătescu de a satisface revendicările presante ale maselor populare. Acest fapt a dus la accentuarea contradicţiei dintre forţele democratice, în frunte cu clasa muncitoare, condusă de P.C.R., pe de o parte, şi forţele reacţionare, pe de altă parte.

La baza activităţii P.C.R., de organizare şi conducere a procesului revoluţionar, a stat faptul că revoluţia democrat-populară din ţara noastră s-a dezvoltat, în mod nemijlocit, din mişcarea antifascistă a întregului popor. Aceste realităţi au impus partidului comunist sarcina de mare însemnătate tactică de a se preocupa, în mod constant, de lărgirea bazei social-politice a alianţelor, în vederea antrenării în jurul clasei muncitoare a unor pături neproletare, a intelectualităţii, a categoriilor sociale mijlocii de la oraşe, a cercurilor patriotice din rîndurile armatei. Împrejurările istorice ale dezvoltării revoluţiei populare au determinat, astfel, ca principalul obiectiv de ordin strategic şi tactic al P.C.R., în perioada 23 August 1944–6 martie 1945, să constea în lupta pentru consolidarea unităţii de acţiune a clasei muncitoare, pentru înfăptuirea programului desăvîrşirii revoluţiei burghezo-democratice, pentru dezvoltarea alianţelor cu grupările politice, reprezentînd ţărănimea, intelectualitatea şi alte categorii de oameni ai muncii [15]. În sfera alianţelor clasei muncitoare au fost atrase de către P.C.R., aşa cum am văzut, şi diferite grupări ale burgheziei interesate în transformări democratice.

Ca urmare a precumpănirii raportului de forţe, tot mai mult în favoarea revoluţiei, partidul comunist a urmărit, în mod permanent, să asigure mobilizarea tuturor forţelor democratice ale ţării, pentru participarea la războiul antihitlerist, pentru democratizarea aparatului de stat. Încercările partidelor burgheze de a limita acţiunea de democratizare au făcut ca P.C.R. să acţioneze pentru a asigura posibilitatea realizării unui larg front naţional democratic, care să contribuie la soluţionarea, pe cale revoluţionară, a problemelor vitale, cerute imperios de dezvoltarea procesului revoluţionar. Evoluţia raportului forţelor de clasă, noile obiective ce stăteau în faţa revoluţiei populare au impus crearea unei noi grupări

---

[15] A. Kareţki, *Probleme ale tacticii P.C.R. în perioada luptei pentru instaurarea puterii populare*, „Cercetări istorice", Iaşi, 1970.

democratice — *Frontul Național Democrat*, în octombrie 1944 [16]. Prin structura sa, F.N.D. reprezenta o largă coaliție ce unea toate forțele interesate în procesul democratizării țării (Partidul Comunist Român, Partidul Social Democrat și Sindicatele unite, Frontul Plugarilor, Uniunea Patrioților, Madosz-ul, organizații de tineret, femei și alte organizații și grupări politice). F.N.D. a colaborat, apoi, cu gruparea național-țărănistă, condusă de Anton Alexandrescu și gruparea liberală condusă de Gh. Tătărăscu.

Această largă unire a forțelor patriotice, interesate în prefaceri democratice, grupate în cadrul F.N.D., sub conducerea clasei muncitoare, devenea, în acest mod, un puternic coordonator al forțelor revoluționare în lupta pentru instaurarea puterii democrat-populare. Astfel, pozițiile reprezentanților F.N.D., în cadrul celui de al doilea guvern Sănătescu, concretizau și ele ofensiva ascendentă a forțelor revoluționare, forțe care acționau tot mai mult în favoarea stabilirii unui raport hotărîtor în favoarea democrației. Sprijinindu-se pe masele largi populare, care au trecut, din inițiativa și sub conducerea organizațiilor de partid, la democratizarea aparatului de stat, prin înlocuirea prefecților și primarilor reacționari, P.C.R. a determinat succesul rapid și trainic al ofensivei forțelor democratice, care au impus în cele din urmă instaurarea primului guvern revoluționar democratic din istoria țării. Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, în acest sens, că ,,mobilizînd clasa muncitoare, înfăptuind un larg front al forțelor populare, în centrul căruia se afla alianța muncitorească-țărănească — întărită tot mai puternic în lupta pentru reforma agrară și democratizarea țării —, asigurînd coalizarea tuturor forțelor progresiste ale națiunii, Partidul Comunist Român a organizat și condus bătălii revoluționare de o deosebită amploare, soldate cu înfrîngerea forțelor reacțiunii și instaurarea, la 6 martie 1945, a puterii revoluționar-democratice" [17].

Consolidarea regimului democrat și zdrobirea forțelor reacționare, care se opuneau procesului revoluționar în plină desfășurare, cerea forțelor democratice conduse de P.C.R. să acționeze cu hotărîre în cadrul campaniei electorale și alegerilor parlamentare programate pentru 19 noiembrie 1946. În luna mai 1946, a fost realizată, în acest scop, o nouă *și largă coaliție a acestor forțe*, cunoscută sub denumirea de *Blocul Partidelor Democratice*, compusă din Partidul Comunist Român, Partidul Social-Democrat, Frontul Plugarilor, Partidul Național Popular (partid al categoriilor mijlocii, intelectuali, meseriași, comercianți etc.), Partidul Național-Țărănesc — Anton Alexandrescu. Organizația Uniunea Populară Maghiară nu a făcut parte din B.P.D. dar a fost alături de el în alegeri.

---

[16] A. Loghin, A. Karețki, M. Gh. Morărașu, *Activitatea Partidului Comunist Român de grupare a tuturor forțelor democratice. Crearea și activitatea F.N.D. (1944)*. „An. șt. Univ. Iași", Istorie, Tom XII/1966.

[17] Nicolae Ceaușescu *Strînsa unitate cu poporul — chezășia victoriilor politicii partidului*, în *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 5, Editura politică, București, 1971, p. 801—802.

La B.P.D. a aderat și Partidul Național Liberal condus de Gh. Tătărăscu, care, în unele probleme, se afla în divergență cu principalele partide ale reacțiunii [18].

Blocul Partidelor Democratice reprezenta interesele unor largi categorii sociale, care și-au manifestat adeziunea la programul preconizat de noul organism politic. Tactica P.C.R. și-a dovedit pe deplin justețea prin victoria forțelor democratice în alegeri și prin înfrîngerea categorică suferită de P.N.L. – Brătianu și P.N.Ț. – Maniu, partide care, la scurt timp după aceasta au fost înlăturate definitiv din viața politică a țării [19].

Desfășurarea cu succes a revoluției democrat-populare, instaurarea primului guvern democratic, moment important în rezolvarea obiectivelor revoluției burghezo-democratice, înfrîngerea politică a reacțiunii, în alegerile parlamentare din noiembrie 1946, au creat condițiile, ca și acea parte a burgheziei, care colabora cu forțele democratice, să rămînă izolată în fața dezvoltării impetuoase a procesului revoluționar, fapt ce a determinat înlăturarea reprezentanților ei din guvern, în noiembrie 1947. Abolirea, apoi, a monarhiei și proclamarea Republicii, în anul 1947, au demonstrat practic, conținutul realist al tacticii P.C.R. de atragere a celor mai diferite categorii sociale și organizații politice interesate în procesul de democratizare a țării, fapt care a împiedicat, în același timp, posibilitatea unirii forțelor reacționare împotriva maselor populare, împotriva mersului ascendent al revoluției.

Sistemul de alianțe social-politice largi, făurit de P.C.R., a determinat izolarea și, apoi, înfrîngerea grupărilor politice ale claselor exploatatoare și cucerirea de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea și cu alte categorii de oameni ai muncii a întregii puteri politice [20]. Experiența revoluției din România a scos și mai mult în evidență rolul hotărîtor determinant al maselor în desfășurarea cu succes a luptei pentru cucerirea puterii, atenția deosebită care trebuie acordată unirii tuturor forțelor revoluționare, democratice și progresiste ale națiunii, în jurul și sub conducerea clasei muncitoare, în frunte cu partidul comunist, în acțiunea de înlăturare definitivă a claselor exploatatoare din viața țării, de creare a condițiilor trecerii la revoluția și construcția societății socialiste.

Dezvoltarea procesului revoluționar din România, experiența P.C.R. în aplicarea creatoare a principiilor strategiei și tacticii marxist-leniniste la condițiile specifice ale țării noastre confirmă faptul că revoluția socialistă „presupune cuprinderea unor puternice forțe sociale, alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, unirea într-un front larg a tu-

---

[18] Mihai F ă t u, *1946, Din istoria politică a României contemporane*, București, 1968, p. 61.

[19] I d e m, *Sfîrșit fără glorie*, București, 1972, p. 369 și urm.

[20] Gh. Ț u ț u i, *Partidele politice democratice din România în perioada de după 23 August 1944*, „Anale de istorie", nr. 6/1969 ; Ilie R ă d u l e s c u, *Schimbarea raportului de forțe în favoarea clasei muncitoare și a aliaților săi în etapa democratică a revoluției populare*, „Anale de istorie", nr. 1/1965.

turor forţelor şi mişcărilor de masă îndreptate împotriva claselor exploatatoare, împotriva încercărilor acestora de a-şi restaura dominaţia“ [21].

Pentru pregătirea alegerilor din anul 1948, în luna februarie, se alcătuieşte o nouă formaţiune politică de unitate a forţelor democratice – *Frontul Democraţiei Populare.* El unea Partidul Comunist Român, care îndeplinea rolul de forţă conducătoare, Frontul Plugarilor, Partidul Naţional Popular, Uniunea Populară Maghiară. Exprimînd noul raport de forţe realizat în societatea românească, favorabil democraţiei, ca şi voinţa de luptă a întregului popor de a înfrînge orice uneltire a reacţiunii şi de a-şi uni eforturile pentru construirea noii societăţi, socialiste, toate organizaţiile de masă au aderat, de la început, la F.D.P. Aceasta conferea colaborării tuturor forţelor democratice din România un caracter permanent, în cadrul F.D.P.

Călăuzit de concepţia marxist-leninistă despre legităţile obiective ale revoluţiei socialiste şi aplicînd creator legile generale la condiţiile concrete din ţara noastră, P.C.R. a reuşit să elaboreze o linie politică corespunzătoare realităţilor româneşti, acţionînd cu consecvenţă pentru realizarea ei cu succes în activitatea practică.

Succesele obţinute de P.C.R. în lupta revoluţionară constituie o contribuţie valoroasă la îmbogăţirea teoriei şi practicii marxism-leninismului cu noi metode şi forme de luptă, cu găsirea celor mai potrivite soluţii pentru marile probleme pe care le ridică transformarea revoluţionară a societăţii.

Studiind atent fiecare moment al desfăşurării procesului revoluţionar din ţara noastră şi adoptînd măsurile tactice corespunzătoare, P.C.R. a conchis realist că victoriile revoluţiei socialiste şi construcţia socialismului pot fi asigurate numai prin antrenarea şi participarea tuturor forţelor progresiste, democratice ale naţiunii române.

Din cele expuse reiese cu claritate faptul că P.C.R. şi-a elaborat linia sa politică şi tactică pe baza principiilor marxist-leniniste, pe care le-a adaptat creator la condiţiile concrete istorice, economice, politice, sociale şi naţionale din ţara noastră. Îmbinarea muncii legale cu cea ilegală, desfăşurarea unei largi acţiuni de conştientizare a maselor, asigurarea principalului sprijin prin realizarea şi consolidarea, sub conducerea P.C.R., a alianţei clasei muncitoare cu ţărănimea şi cu celelalte forţe şi grupări democratice interesate în prefaceri revoluţionare, în construirea noii orînduiri, toate acestea au compus procesul complex al realizării cu succes a sistemului de alianţe social-politice cu forţele vii ale naţiunii. Acest sistem a avut rolul determinant în procesul dezvoltării pe cale revoluţionară a societăţii româneşti.

Frontul Unităţii Socialiste, alcătuit în noiembrie 1968, reprezintă o formă superioară de manifestare a hotărîrii poporului nostru de a realiza

---

[21] *Declaraţia cu privire la poziţia P.M.R. în problemele mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale adoptată de plenara lărgită a C.C. al P.M.R. din aprilie 1964,* Editura politică, Bucureşti, 1964, p. 50.

programul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, de a-și făuri un viitor luminos. „Constituirea Frontului Unității Socialiste, subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezintă un moment de mare importanță în viața politică și socială a Republicii Socialiste România. Acest eveniment marchează o nouă etapă în întărirea unității moral-politice a poporului nostru, în dezvoltarea democrației socialiste în România" [22]. În condițiile creșterii rolului conducător al partidului comunist, formarea Frontului Unității Socialiste din organizațiile obștești și de masă, dă o nouă și elocventă expresie alianței clasei muncitoare — clasa cea mai înaintată a orînduirii noastre — cu țărănimea, unității lor cu intelectualitatea și naționalitățile conlocuitoare, coeziunii socialiste a tuturor oamenilor muncii din țara noastră [23].

Activitatea desfășurată de P.C.R., pentru realizarea unității întregului popor, pentru coeziunea sa moral-politică în lupta pentru triumful adevărului și dreptății sociale, apare astăzi, în lumina dimensiunilor prezentului, în adînca ei semnificație. Eforturile P.C.R. au reprezentat o operă de cunoaștere teoretică, de apreciere matură a contextului istoric intern și extern, în care s-a dezvoltat România, de adaptare creatoare a principiilor teoriei marxist-leniniste la condițiile concret istorice ale țării noastre, fapt ce constituie o contribuție importantă la dezvoltarea teoriei și practicii marxism-leninismului, de înfăptuire eroică a actelor revoluționare, garanție pentru apărarea și dezvoltarea cuceririlor și înfăptuirilor prezente, pentru apărarea independenței și suveranității naționale.

---

[22] Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la constituirea Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste*, în *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, vol. 3, Editura politică, București, 1969, p. 689.

[23] L. Coptil. I. Hagiu, *Frontul Unității Socialiste — moment de mare însemnătate în viața politică și socială a țării noastre*, „An. șt. Univ. Iași", Științe sociale, Tom. XV/1969.